ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

…С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 171 (12075)
1969 оной
июлиин 24.
четверг

Сэн 2 мүнгэн

…ИТЫН МАЛДА—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ!

…ҮХЫ АРГА БОЛОМЖОЁО ХЭРЭГЛЭЭ!

Манай хөөрэлдөөн

ЗЕЛЁНКО—НЭМЭЛТЭ ТЭЖЭЭЛ

…үдэрнүүдтэ республикымнай бүхы аймаг…оной үнинэй хүлеэгдэһэн бороо оробо. …бороогой һүүлээр зелёнко тарихада зохид, …э тэжээл нэмэжэ абтаха байһаниинь мэ…инмэһээ манай корреспондент хэдэн аймаг…үтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй энэ …р хөөрэлдэбэ.

Сэлэнгэ

…енетов — аймагай үйлэдбэриин управле…льник:

…жэл ган гасуур боложо, нилээд ехэ кукурузын…ртаабхын, наран сэсэгэй тарилга хосорһон …э бүгэдые тусхай комиссяар шалгажа …ндонь зелёнко тариха гэжэ шиидээбди. …эдээгээр 3500 гектарта иимэ тарилга хэг…һна. Зүгөөр зарим газарта зелёнко паар …гдаа. Тиигэжэ силос дараха ногоотой бо…үсэнэбди.

…нолент: тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри хэр …йнаб?

…енетов: эдэ үдэрнүүдтэ набшаһата тэжээл … хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа. Колхоз… совхозуудай хүдэлмэришэдэй хажуугаар …мэридэ промышленна предприятинүүдай. …аануудай коллективүүд эдэбхитэйгээр ха… байна. Июлиин 20-ной мэдээгээр аймаг … мянган центнер набша намаа бэлэдхэг… Энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. …ймагай ажахынууд хулһа, ожорһо, намаг …огоо сабшажа дүүргээд, гол сабшаландаа …айна. Химнын совхоз 200 гаран центнер хулһа, ожорһо сабшажа һүрилөөд байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Сэлэнгын совхоз, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үбһэндөө хам оронхой

Хяагта

Б. Б. Базаров—аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник:

— Хура бороогой удаан ороогүй байһан ушарһаа куузику, кукурузын тарилга олохон ажахыда хосороо. Мүнөө хура бороо орожо, энэ хосорһон ургасын орондо зелёнко тарижа байнабди. Эдэ үдэрнүүдтэ 2500 гектарта тарилга хэгдээ.

Корреспондент: тэжээл бэлэдхэлгэ тухай хөөрэжэ үгыт.

Б. Б. Базаров: Хүдэри талын ажахынууд үбһэндөө орожо, силос даража захалаа. Хүдэриин совхоз элдэб үрмэдэһэ, халаахай болон бусад ногоо гоор 1500 центнер силос дараад байна. Аймаг дотор бүхыдөө 14 мянган центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ. Гална ажахынууднай аймагһаа гадуур үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ 10—10 трактортай оньһожоруулагдамал отрядуудые ябуулаад байна.

Хэжэнгэ

Б. Д. Ангархаев—КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь:

— Хабарһаа хойшо ган гасуур байгаад, эхэнхи таряалан дээрэмнай юумэ ургаагүй байшоо. Мүнөө бороогой һүүлээр ургажа захалха гэжэ хүлеэнэбди. Куузику рассадаар таряад уһалһамнай, яһала һайнаар ургана. Хосорһон тарилгын орондо 1 мянга гаран гектар зелёнко тариха гээд, үрэһэе бэлдэжэ байнабди.

Баргажан

П. К. Ефремов—аймагай үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэ:

— Июлиин бороогой һүүлээр зелёнко тарихаар хараалагданхай. Мүнөө дээрээ набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ, намаг газарай ногоо сабшанабди. Июлиин 22-ой мэдээгээр 13.950 центнер үбһэн һүрилэгдөөд байна. Бүхыдөө 3177 гектарай ногоон сабшагдаа. Гадна 5 мянга шахуу центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ. Баргажанай, Аргатын совхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ үбһэ һүрилөөд байна.

Зэдэ

М. А. Спиридонов—аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник:

— Адууһа малаа тэжээлээр хангаха асуудал мүнөө үедэ эгээн шухала, бэрхэшээлтэй хэрэг болонхой. Июлиин эхеэр зарим газарта бороо орoһон юм. Тэрэ бороогой һүүлээр ургаһан таряан ган гасуурта нилээд хосороо. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ ороһон бороогой удаа 6-7 мянган гектарта зелёнко тариха гэжэ шиидээд, үрэһэ хүрэнгөө бэлдэнэбди. Аймагай ажахынууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхынгээ хажуугаар үбһэндөө орожо байна. Борьёогой, Торинн, «Октябрьский» совхозууд түрүүшын мянгаад центнер үбһэ һүрилжэ абанхай.

…ИН ХАРААД …УХАГҮЙБДИ

Мүнөө жэлэй ган гасуур гансахан хүдөөгэй зоной һанаа сэдьхэл зобооно бэшэ. Энэ тохёолдоһон байдал мүн баһал городой предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдые колхоз, совхозуудта али болохоор туһалхыень баадхана.

Иимэ юумэнэй боложо байхада хажуу талада миин хараад, гараа тэбэреэд һууха хүн хото городуудта олдохогүйл.

Тиимэһээ Улаан-Үдын нефтебазын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ субботодо гурбан автомашинада һуужа, Эрхирэгэй совхоздо набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ үгэхэеэ гараа.

Үдхэн ногоон хуһан, уляаһан, бургааһан шугы соогуур үглөөнһөө үдэшэ болотор хүнүүдэй хүхюун зугаа, энеэдэн таһалдаагүй. Бултадаа эдэбхитэйгээр, эбтэй, хүхюунээр хүдэлхэдөө, сагайшье ошоһониинь мэдэгдээгүй, ехэшье юумэн хэгдээ. Эрэшүүлэйнгээ хуһа, уляаһа, бургааһанай нарихан ногоон набшатай мүшэр сабшаад үгэхэдэнь, эхэнэрнүүдынь тэрэниие баглаа баглаагаар уяад, автомашинада ашажа, совхозой складта зөөгөө.

Илангаяа Д. Х. Григорян, А. А. Шунько гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригадын звенонууд һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлөө. Мүн П. Г. Мельниковэй гэр бүлынхид баһал габшагайгаар хүдэлжэ, нилээд ехэ набшаһата тэжээл бэлэдхэһэн байна.

Нефтебазынхид гурбан үдэр соо хамта 220 центнер набшаһата тэжээл суглуулжа совхоздо үгэбэ. Саашадаашье хүдөөгэйхидөө бидэ али болохо туһаламжа хүргэжэ байхабди.

М. СУТУРИН,
Улаан-Үдын нефтебазын ахалагша инженер-экономист.

…ҮЛЭГ ДУНДАА

…Н. (Телефоноор аб… …ймагай бүхы ажахы…эндөө жэгдэржэ оро…ы хонобо. …лдэ хаһа сагтаа хура …һоор ороогүй, сабша…ргасын тиимэ һайн бэ…аань, эндэхид ногоо…хые хүлеэжэ үнэтэ …рахагүй, эртээнһээ үбһэеэ сабшажа, хуряажа эхилхэ гэжэ шиидээ.

Тэрэнь зүб гэжэ һанагдана. Эгээн түрүүн ойн соорхой, шугы бургааһанай захаархиие сабшажа абаһаар байтарнь, гол сабшалангайнь ургаса һураггүй һайн болохол. Тиигээдшье мүнөө эртэ сабшаһан газарай хэнзые хожом хоёрдохёо сабшажа болохо бшуу.

Июлиин 22-ой мэдээгээр, аймаг соо хамта 3600 гектарай ногоон унагаагдаад, тэрэнһээ 2500 гектарайнь үбһэн хуряагдаа гэхэ гү, али бүхыдөө 18 мянган центнер үбһэн һүрилэгдөөд байна.

Илангаяа Туранай совхоздо үбһэ хуряалга ургашатай һайнаар ябуулагдана. Эндэ гол түлэб ой модоной заха болон уһалагдадаггүй газарай ногоон сабшагдажа, 5000 центнер үбһэн хуряагдаа. Ингээд уһалагдадаг сабшалангай ургаса хуряагдажа эхилхэнь.

Тус совхоздо К. Байминовай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено бүтээсэ ехэтэй ажалаараа магтуулна. Энэ звенодо 25 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэр 1 «Беларусь» трактортай, морин косилка, тармуур гэхэ мэтээр хангагданхай.

Эдэнэр 150 гектар дээрэһээ хамта 1560 центнер үбһэ абаха даабаритай. Мүнөө тэрэнэйнгээ 700 центнерыень һүрилэнхэй гэхэ гү, али богонихон болзор соо 15 һүри бодхоогоо.

Тэрэшэлэн аймагай бүхы ажахынууд набшаһата тэжээл бэлэдхэнэ. Энээндэнь аймагай түб тосхоной организаци, эмхи зургаанууд хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн туһа хүргэнэ.

Манай корр.

…РААР САБШАЖА …ИЛБЭ

…яын үдэрнүүд үһээ…гаа. Үбһэ ногооной …иимэшье һайн бэшэ, … Яруунын аймагай … сомоной Соведэй …омой түрүүлэгшэ …угаров хөөрэнэ.—Гэ… манай «Комсомоль… совхозой ажалшад …тэ адууһа малда … хүрэхэ үбһэ тэжээл … аргатай. Үбһэшэдэй …, звенонуудые бүри…, тэдэниие ажал хү…иин, соёл культурын, …далай, эдеэ хоолой … дутагдалгүй ханга…һха асуудалда сомо…овет, совхозой парт…рекци, профсоюзай …ом нилээд анхаралаа …лжа байна.

…рай һарада, мүн зу…еэр манай нютагта …һан ушарһаа үбһэ …һоор ургаагүй. Тии…ургасыень бага зэргэ … татажа, энэ удаа тү…н 8 звено — 60 гаран … сабшалгада оруу…набди. Ажалай дүй…л һайнтай коммунист… — Б. И. Колосков, … Романов, И. Ц. Ми… Г. А. Белобородов, … Базаров болон бусад …эдэй звеное даагшадаар томилогдонхой. Мүнөө дээрээ гар хажуураар сабшана.

Звено бүридэ политинформатор томилогдоо. Эдэнэр орон дотороо боложо байһан һониниие ажалшадта мэдээсэжэ байха юм. Мүн соёл гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангаха тушаа хэмжээнүүд хараалагданхай.

Үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр ябуулагдаха. Мүрысөөнэй дүнгые 10 хоног бүхэндэ гаргажа, шалгарагшадые урмашуулгын гурим зохёогдожо байна.

Үбһэ хуряалгада нютагай ажалшад, багшанар, һурагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд олоороо хабаадуулагдаха. Манай эндэхи наһажаал үбгэд-пенсионернүүд совхозойнгоо али бүхы шухала ажалдань туһалалсадаг һайхан заншалтай юм. Мүнөө пенсионернүүд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһын ерэхэдэ, баһал миин һуужа тэсэбэгүй. Шадалайнгаа зэргээр туһалхамнай гэжэ мэдүүлнэд.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай корр.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

СЕНТЯБРИИН ТҮСЭБӨӨР

Байгал шадархи ой тайга. Хэдэн арбаад, зуугаад жэлэй үндыһ ургаһан нарһад, хуша, шэнэһэд ямар нэгэ бодолгодо абтаһан өөһэдынгөө дуу дуулаһан мэтэ. Энэ газар руу хүн хүлөө табяагүй ёһотой. Үбэлдөө ехэ саһан орожо. машина, морёоршье энээ руу ябахын аргагүй юм.

Харин хабар болоходол техникэ, машинын абяан эндэхи шэмээгүй байдал һэргээжэ, сүлөөгүй ажалай охи оруулдаг гээшэ. Николай Карпов, Василий Конюшенкин, Федор Бурдуковский байгша оной хабарһаа эхилжэ модошодой ябаха харгы бэлдэжэ байна. Хада уулаһаа урдан гарадаг горхонууд модо шэрэлгэдэ бага бэшэ түбэг татадаг. Эдэ гурбан зоригтойшуул горхонууд дээгүүр хүүргэ табижа. Байгал шадархи ой модоной баялигые арад зондо зорюулха хэрэгтэ горитой туһа нэмэри оруулалсана. Александр Викман хүсэтэ бульдозер жолоодон, хада уулаар, намагшье газараар харгы табилсаа.

— Ажалтнай хэрэ ябажа байнаб? — гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктын начальник Семен Александрович Забанов һонирхоно.

— Дүүргэхэ болообди. Хоёр-гурбан часай үнгэрхэдэ Зезеванда нютаг хүрэхэ харгы гаргагдаха,— гэжэ Александр Викман хүхюутэйгөөр харюусана.

Уданшьегүй модо бэлдэхэ шэнэ участок ошохо харгы бэлэн болоо. Машина, трактор уухилһаар харгы тээшэ дабшаб…д. Тэдэниие зоригтой модо бэлэдхэгшэд жолоодон ябана.

Харгын гаргагдахатай хамта шэнэ участогта ажаллахаар П. В. Русинай даадаг бага комплексно бригада ерэһэн байна. Бригадирай туһалагша Петр Тарабукин, гэшүүһэ, намаа отологшо Аграфена Шаньгина, чокеровщик Александр Афанасьев гэгшэдһээ бүридэдэг тус бригада эбтэй эстэй багахан коллектив. Тэдэнэр өөһэдын ёһо заншалтай, журамтай юм. Ажалаа зүбөөр эмхидхэдэг, бэе бэедээ туһаламжа хүргэдэг. Бригадын гэшүүн бүхэн нүхэрөө дүүргэхэ ажал шудаланхай. Тиимэһээ ямар нэгэ шалтагаанһаа бригадын зогсохо, ажалгүй байха ушар огто гарадаггүй юм.

П. В. Русинай даадаг бригада жэлэй эхинһээ хойшо Байгалай леспромхоз соогоо түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр һара бүхэндэ 2000 кубометрһээ үлүү ехэ модо бэлдэн таллуулжа, бага комплексно бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые батаар эээлжэ байһаар.

Мүнөө түрүү бригадын гэшүүд июль, август һарануудай даабариие болзорһоонь холо урид дүүргээд, сентябриин түсэбөөр ажаллажа эхилээ.

— Манай бригада энэ жэлэй түсэбые октябриин һайндэр болотор дүүргэхэ уялга абаа һэн, — гэжэ бригадир Петр Викулович хөөрэнэ. Абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө бултадаа оролдонобди. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, халаанай, һарын даабари үлүүлэн дүүргэнэбди.

Ажалай ленинскэ вахтада жагсаһан модошод хэлэһэ…рэхөөр ажаллана.

ФОТОРЕПОРТАЖ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын гэшүүд хөөрэлдэжэ байна. Дундань П. В. Русин.

Э. ЛАПИН.
Фотонь авторай.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХҮНДЭТЭ УЯЛГА

«В. И. Ленин ба СССР-эй арадуудай литература» гэһэн асуудалтай конференци июлиин 22-то Красноярск хотодо болобо. Энээндэ РСФСР-эй ба бусад аха дүү республикануудай уран зохёолшод хабаадаа.

«В. И. Ленин ба мүнөө сагай литературын зорилгонууд», «Ленинэй образ уран прозодо» гэһэн элидхэлнүүд соносхогдоо. Мэдээжэ уран зохёолшодой—манай Эхэ ороной олон республикаһаа ерэһэн түлөөлэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүд ехэ һонирхол үүсхэбэ. Эдэнэр зохёол бүтээлнүүдээ ленинскэ темэдэ зорюуланхай байна.

— Уран зохёолшод Енисей мүрэн дээрэхи хотодо уулзалга хэхэһээ урид Красноярска хизаарта Ленинэй байһан, ябаһан газарнуудаар олон хоногто аяншалаа. Имагтал эндэ, агууехэ Ленинэй һургаал заабариие бодото дээрэнь гайхамшаг һүртэйгөөр бэелүүлхэ асари ехэ барилганууд бүтээгдэжэ байһан газарта, энэ конференциин болоһониинь ехэ ушар удхатай,—гэжэ РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь Алим Кешоков ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

Фабриканууд, заводууд болон барилгануудай хүдэлмэришэдтэй — уншагшадтаяа хэһэн олон тоото уулзалганууд илангаяа ехээр зориг бадаргаа. Мүнөө сагай баатарнуудта зорюулһан зохёолнуудые бэшэхэ гээшэ уран зохёолшодой хүндэтэ уялга болоно.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН VI-ДУГААР

УГ ЗОРИЛГОЁО ҮНДЭҺЭ БОЛГОН

«Ехэ жюрин» түрүүлэгшэ, СССР-эй арадай артист **С. Герасимов** ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Московско уласхоорондын VI кинофестивалиин үедэ харуулагдаһан уран һайханай фильмүүдэй конкурсын дүнгүүдые шэнжэлбэ.

— Московско уласхоорондын фестиваль иимэшүү харалгануудай дундаһаа эгээн үргэн ехэ, демократична харалга болоно. Гансашье би тиигэжэ һанаагүй байхаб. Олонхи кинематографистнууд иимэ хараа бодолтой. Московско VI-дахи кинофестиваль хабаадагшадайнгаа тоогоор эгээн ехэдэ тоологдоно. Гэхэтэй хамта иимэ ехэ конкурс жюрин гэшүүдтэ бэрхэшээл тохёолдуулһаниинь элитэ. Үдэр бүри табаад картина хараха. зүбшэлхэ ушартай бологдолог байгаа.

Тон шухала асуудалаар шатамар бэрхэ-р бэшэгдэһэн, тон һайнаар наадагдаһан, режессура һайнтай фильмүүд фестиваль тээзэ гол һонирхол үүсхэдэг байгаа гээд мэдэрхэ хэрэгтэй,—гэжэ жюрин түрүүлэгшэ хэлэбэ.

Илагшадай спископтэ гурбан фильм оронхой. Кубын «**Люсия**» гэжэ картина бүгэдэ ниитын талархалда хүртөө. Энэнь юртэмсын байдалые оншотой мэргэнээр ойлгон мэдэрдэг, этигэл түгэс байһаараа зоной дура татана. Тус фильм Кубадахи революционно тэмсэлэй түүхые удаа дараалан уялжа харуулдаг гурбан новеллэһээ бүридэнэ.

Италиин «**Серафино**» гэжэ фильм жюрин шиидхэбэреэр хоёрдохи һуури эзэлээ. Энээниие бэлигтэй бэрхэ режиссёр Пьетро Джермии табиһан бэйна. Тэрэнэй фильмүүдтэхи бүхы юумэн — хүнүүдыньшье, байгаалиньшье ажабайдалда зорюулагданхай байдаг. Джермиин энэ һүүлэй зохёол—«Серафиношье» тиимэл шэглэлтэй.

— Режиссёр Станислав Ростоцкиин табиһан «**Доживем до понедельника**» гэжэ манай совет фильм олониитэ харагшадай дура татаа. Тус фильм һургуулида, залуушуулда, тэдэниие хүмүүжүүлгын талаар багшын дүүргэдэг үүргэдэ хабаатай тон шухала асуудал табина. Эдэ темэнүүдтэ шэнэ ёһоор хандаһан байна. Тиигэһэнэй үндэһөөр авторшье, режиссёршье мүнөө сагай хүнүүдэй сэдьхэл бодолые ээлхын түлөө үдэр бүриин, орёо тэмсэлые эли тодоор харуулха аргатай болоо.

Московско VI-дахи фестиваль дээрэ үшөө **гурбан тусхай шан** олгогдоо. Тэдэнэй нэгэниинь—**дурасхаалай шан** — совет кинематографиие хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулһанайнь түлөө, «Братья Карамазовы» гэжэ һүүлшынь зохёолой түлөө **Иван Александрович Пырьевтэ** наһа бараһан хойнонь олгогдоо. Үшөө **нэгэ тусхай шанда** Англиин «Оливер!» гэжэ фильм хүртэхэ ёһоороо хүртөө.

УУЛЗАТАРАА БАЯРТАЙ, ҮШӨӨ ҺАЙНААР ХҮГЖЫШ!

Үхибүүдэй фильмүүдэй уласхоорондын хоёрдохи фестиваль дүүрэбэ. Фестивалиин баяр ёһололто түгэсхэл июлиин 21-дэ Пионернүүдэй ордон соо болоо. Жюрин түрүүлэгшэ **Сергей Михалков** залаар дүүрэн суглараһан эдир харагшадта хандан, иигэжэ хэлээ:

«Юртэмсэ дээрэхи ямаршье юумэн захагүй үргэлжэлдэггүй. һайнаар дүүрэһэн юумэн—һанаа сэдьхэл баясуулдаг...»

Мүнөөнэй фестиваль эхилээшэдээл али тиимэл баяртай хүхюунээр, бахатай һайханаар дүүрээ. Фанфара ба барабанууд наяраа, шангууд барюулагдаа, халуун үгэнүүд хэлэгдээ. Гэхэ зуура, эдир харагшад дураһан фильмүүдтэеэ, тэдэнэй геройнуудтай удаан саг соо хахасажа ядана. Эрхим гэгдэһэн картинанууд саашадаа манай кинотеатрнуудай экранууд дээрэ гаргагдаха байха.

Москвагай 12-һоо 14 хүрэтэр наһатай һургуулиинхидай оролсоһон үхибүүдэй жюрин һанамжа мэдэгжэ болонхой. «Ехэ жюрин» шиидхэбэри хүлеэгдэжэ байна.

Үхибүүдэй жюри «**Үбэлэй үглөөгүүр**» гэжэ совет фильмдэ (режиссёрынь Н. Лебедев) нэгэдэхи шан олгохо гэжэ нэгэн **дуугаар** шиидхээ. Энэ картиные фестивалиин эгээн урихан картина гэжэ үхибүүд нэрлэбэ.

«Винни-хөөбэр ба һэбшээтэй үдэр» гэжэ А. Милнын мэдээжэ номоор табигдаһан диснеевскэ мультипликаци (США) эгээн зохидхон фильм гэжэ нэрлэгдээ.

Киноконкурсын эхин дээрэ пайдуулагдаһан, үхибүүдэй жюрин **шогтой бэлэгүүд** эгээл һүүлдэ барюулагдаа. Фестивалиин «**Эрхим басаганда**»—«Пеппи—ута оймһон» гэжэ фильмдэ гол роль наадаһан Ингер Нильсондэ бэлэг болгон Москвагай үхибүүд минсгэй эльгээбэ. Харин «**Эрхим хүбүүндэ**» — «Түргөөр дошхохон, түргөөр» гэжэ картинын герой Марк Лестертэ хара гүлгэ бэлэглэбэ.

«**Би шамда дурлаа һэм**» гэжэ совет кинолентэ, «**Друг**» гэжэ итальянска картина — үхибүүдые хүмүүжүүлгын темэ экран дээрэ һайнаар гаргаһанай түлөө СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын дипломууд ба шангуудта хүртөө.

СССР-эй Уран зураашадай холбоон, СССР-эй Залуушуулай эмхинүүдэй комитет, Совет эхэнэрнүүдэй комитет «Сабхитай минсгэй» (Япон), «Һанаамгай кекец» (Югослави), «Һолонгын утаһад» (Болгари) гэжэ фильмүүдые дипломуудаар шагнаһан, шангуудые үгэһэн байна.

Швециин уран зохёолшо Астрид Линдгрен хүниие хүндэлдэг байхаар үхибүүдые хүмүүжүүлһэнэй түлөө **хүндэлэлэй шанда** хүртэбэ.

Л. НОВИКОВА, Л. КОРЕВА,
(ТАСС-ай корр.).

Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1969 оной июлиин 21-нэй Указай ёһоор, Буряадай АССР-эй Улаан-Үдэ хотын үхибүүдэй хүмүүжэмэй һургуулиин багша **Вера Дмитриевна Обыденнаяда** РСФСР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

АМИ ОРУУЛДАГ ХҮСЭН

Зунай дунда һарын наранай шангашье гээшэ тэсэшэгүй. Үндэшнг хүлеэшэһэн тала майла сагааржа, гуулин шаргалаар зэрэлгэлтэнэ. Тариянайшье ургаса гандажа, үзүүрһөө шарлажа захалаа.

— Юрэдөө гушаад-жэлдэ хүдөө ажахыда хүдэлжэ байнаб. Нима ехэ ган гасуур сагай болоһые һананагүйб, — гэжэ Сэлэнгын совхозой главна мелиоратор Александр Михайлович Гусев **(1-дэхи зураг)** хэлээд, газик автомашинадаа һуужа, саашаа ябана.

Тиихэнсчнье буруу бэшэ. Нимэ сагта газар уһалха хүдэлмэриие хаа хаанагүй эмхидхэхэ, хүнүүдые нэмэжэ табихаһаа эхилээд, элдэб тухеэрэлгэнүүдые хүсэлдүүлхэ хэрэгтэй. Юрэдөө, главна мелиораторай захиралта үгэжэ ябахые харахада, ямар нэгэн медицинскэ түргэн туһаламжын врачтал адлирхуу.

Сэлэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ жэлдэ сэбшалан, таряалангаа уһалуулха хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Тэдэнэр ооһэдоо газар уһалха хүдэлмэридэ воскресенүүдые эмхидхэжэ, хүн зониие олоор хабаадуулна. Мүн газар уһалагшадые нэмэнэ.

Эдэ бүгэдын ашаар түс совхоз 2785 гектар сэбшалангаа хоёр удаа уһалһан, мүн нилээд ехэ хубииень гурба уһалуулһан байна.

Булуур станцинуудые, уһа сасаха тухеэрэлгэнүүдые, һубаг хонаабуудые хэрэглэжэ байгаад, энэ жэл таряа талхатай, кукурузын ургажа байха үедэнь 150 гектар таряатан уһалһан байха юм. Түрэтоодо 186 гектар кукурузын поли хэдэн удаа шиигүүлэгдэв. Энэ хүдэлмэридэ уһа сасадаг 4 тухеэрэлгэ хүдэлгэгдэнэ.

ДДН-15 гэжэ уһа сасадаг машинада хүдэлдэг механизатор Сергей Дымбрылов **(2-дохи зураг)** удэр бүриингөө даабари улүүлэн дүүргэнэ. Харбэл удэртөө 2,5 гектар таряалан уһалха байбал, тэрэнээ 4 гектарта хүргэнэ.

— Удэн халуунда газар уһалха аргагүй, — гээд, эндэхи хүдэлмэри ударидажа байһан мелиоратор Василий Вторушин мэдүүлбэ. — Тиимэһээ бидэнэр газараа үглөөнэй 7 чаһаа удын 12 саг болотор уһалнаб, үдэрынь бага зэргэ зогсоогоод, үдэшын 4-һөө 9 час хүртэр уһалуулнабди.

Газар уһалха хүдэлмэридэнь Сэлэнгэ-Дүүмын СПТУ-гай һурагшад совхоздо туһална. Эдэ Дондог Лубсанов, Владимир Цыренов **(3-дахи зураг)** гэгшэд оролдосотойгоор ажалланад.

Ган гасуур сагта балгашье уһан үнэтэй. Тиимэһээ Сэлэнгын совхозой хүдэлмэришэд газар уһалуулха арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Һубаг хонаабуудаа эдэнэр һүниндөө бухыдэнь хэрэглэжэ, сабшалан, бэлшээри уһална.

Совхозой уһалагдаһан газар дээрэ үбһэ ногоон, кукуруза болон бусад ургамалнууд һайнаар ургажа байна. Уһан гээшэмнай бүхы юумэндэ ами оруулдаг хүсэн хэ юм.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Авторай фотонууд.

ТҮБХИНЭН ҺАЛБАРЬАН НЮ…

Доодо-Ивалга тосхон хадаа Улаан-Үдэ хотын ойрон тойрон байгаа тосхонуудай нэгэн болоно. Урданы эндэхи хүн зон өөрынгөө үмсын мал хараад лэ һуудаг һэн. Харин олонхидынь өөһэдын малшьегүй, ходол ядаржа ябаа.

Гушаад онуудта хамтын ажахынуудай байгуулагдаха үедэ, тосхондомнай бүхы дээрээ 200-гаад эбэртэ бодо мал, 500 хонин, ямаад тоологдодог байгаа.

Тиихэдэ мүнөөнэй Доодо-Ивалгые хараад үзэе. Абар табар һэсы гэрхэнүүдэй орондо дэнхэгэр томо шанэ модон гэрнүүд гудамжа зубшан жэрынэ, мүн хоёршье дабхар гэрнүүд харагдаха.

Жэгтэй гоёор хубилжа байгаа нютагаа харахадаа, хэнэй сэдьхэл баясахагүйб. Гансал һүүлшын жэлнүүдтэ тосхондомнай хоёр дабхар 3 гэр, шэнэ клуб баригданхай. Олоной хүсөөр ногоорһон сэсэрлиг соогуур нютагаархимни сэнгэхэ, амарха дуратай юм. Найман жэлэй һургуули, хүүгэдэй саад, библиотекэ хүдэлдэг.

Тиихэдэ айл бүхэндэ Ильичэй лаампа яларна, үдэр бүри радио болон телестудиин дамжуулганууды шагнадаг, һонирхон харадаг. 250-яад гэрэй эзэн эхэнэрнүүл хубсаһа хунараа машинаар угаадаг. 150 айлда холодильник бии. Нютагаймнай түб гудамжаар үдээ бүри зургаан хүнгэн машина болон душэ гаран мотоциклнуудтай хүнүүд һүндэлжэ, ажалдаа ошодог, ерэдэгшье занһантай. Энэнь нютагайхидаймнай баян дэлгэр ажаһуудагыень гэршэлнэ. Үдэрһөө үдэртэ хамтын ажахы баһал хүгжэжэ, олзо доход ургана. Отделениимнай фермэ, отарануудта хоёр мянгаад эбэртэ бодо мал, дүрбэн мянган тобир тарган хонин тоологдоно. Гурбан мянган гектар талмай дээрэ таряан далай нэмжыдэг, сабшалан, хадалан дээгүүрнай 22 трактор, 10 гаран автомашина, таряа хуряалгын ба силосэй комбайнууд хүдэлдэг.

Мүн баһа нютагтамнай габшагай ажалаараа, дүй дүршэлээрээ алдар суудаа гараһан эрхим хүнүүдшье олон. Тэдэнэй тоодо ме-

ханизаторнууд
Д. Лубсанов, Б. Ж…
шинимаев, хонии…
дармаев, Л-Н. Эрд…
жиров, һаалишад…
ва, Д. Очирова, Л…
ва болон бусад бол…
най жэлһээ жэлдэ…
амжалта туйладаг…
гурүүшүүлэй олон…
нистнууд. Ехэнхи…
дэм бэлигэ дээшх…
болон дээдэ һургу…
рэлсажа байдаг.

Эдэ бүхы хубил…
най нютагаархин…
ээл шадабарини, …
тельствын заабар…
хүсөөр бэелүүлээ.

1970 ондо м…
вождь В. И. Лен…
100 жэлэй ойн бая…
хэйн ажална зон…
Энэ ойе мүн…
хагаархин нэрэтэй…
угтахын тула эрша…
хүдэлжэ байдаг.

Н-Ц. ДАШ…

Доодо-Ивалга ню…

АЙЛ БҮЛЫН БЮДЖЕТ ШЭНЖЭЛЭГДЭНЭ

Нийтын үйлэдбэри саг үргэлжэ наринжуулан хүгжөөһэнэй үндэһөөр арад зоной материальна, соёлой эрилтэнүүдые улам гүйсэдөөр хангалга — социализмын гол зорилго мүн болоно гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Программа дотор хэлэгдэнэ. Манай гүрэнэй национальна олзо оршын 70 гаран процентнь хэрэглэмжын фондо зорюулагдажа, хүдэлмэришэд, таряашад, албан хаагшадые хангалгада зорюулагдана.

Түсэбтэ табан жэлдэ хараалагдаһанай ёһоор, хүдэлмэришэд, албан хаагшадай дунда зэргын салин 20 процентээр, колхозниигуудай нийтын ажахыһаа абадаг олзо 35—40 процентээр дээшэлнэ. Тиин эдэдэй ажахыда хүдэлэгшэдэй һарын дунда зэргын салин 1970 ондо 115 түхэриг болохоор бэлдэгдэнэ (1965 ондо 96 түхэриг байһан). Нийтээрээ хэрэглэхэ жасаһаа ажалшадай абадаг тэдхэмжэ, хүнгэлэлтэнүүдые оруулалсабал (түлөөһэгүй һуралсал, эмшэлгэ, пенси, тэдхэмжэнүүд), хүнүүдэй һарын олзо оршо 155 түхэригтэ хүрэхэ байна.

Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда предприятинуудай орожо байһанай дашарамда, хүдэлмэришэд тогтоогдомол салин хүлһэ абахаһаа гадна, предприятиингаа олзо оршоһоо нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэдэг болоо. Хүдэлмэришэдэй өөһэдынь үндэр бүтээсэтэйгөөр ажаллаһанһаа, предприятиин бүхыдөө һайнаар хүдэлһэнһөө уламжалан салин хүлһэнэйнь горитойхоноор нэмэнэ. Ажахын зарим һалбаринуудта, нэн түрүүн хүдөө ажахыда, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда хүдэлдэг хүнүүдэй доодо захынь салин бусад һалбаринуудайхидта алдирхуу болгогдожо байнхай. Совхозуудай хүдэлмэришэдэй абадаг салингай хэмжээе хараадуулан, колхозуудта һара бүриин салин тогтоогдоо.

Тиин ажалшадай салин хүлһэнэй, олзо оршын дээшэлхэ тума эдеэ хоол болон эд бараа худалдан абалга улам нэмэнэ. Табан жэлэй туршада мяха, һү, саахар—20 гаран процентээр, овощ, жэмэс, загаһан — 40-60 процентээр, трикотаж, гадар хубсаһан, холодильник, хубсаһа угаадаг машина, мебель 2 дахин үлүүлэн наймаалха зорилго амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Арад зоной ажаһуудал һайжаруулгада болбосон түхэлэй байра ехэ удха шанартай.

Табан жэлэй туршада городууд, хүдэлмэришэдэй посёлогуудаар, совхозуудаар 4800 миллион дүрбэлжэн метр шэнэ байра баригдаха. Тэрээнһээ гадна, колхозуудта 2,5 миллион байрын гэр баригдаха. Парти, правительствын һаяхан гаргаһан шэнэ тогтоолой ёһоор, байрын гэрнүүдые барилга бүри һайжаруулагдахаар хараалагдана.

Арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга 2,5 дахин үргэдхэгдэхэ зорилго шиидхэгдэнэ.

Хүнүүдэй ажана байдалай хэмжээн болото олзо оршын (ажалай түлөөһэн, нийтээрээ ашагладаг нөөсөһөө абадаг хүнгэлэлтэ, хамһабариин ажахыһаа ородог олзын) хараагаар тодорхойлогдодог гээшэ. Улад зоной энэ болото олзо табан жэл соо 1,3 дахин гэхэ гү, али 59 миллиард түхэригөөр ургаха байна.

Энэ ехэ ургалта хангахын тула бүхы ажалшад хүдэлдэг газарһаа улам бүтээсэтэйгөөр, бүри һайн шанартайгаар ажаллаха ёһотой болоно.

Ажалшадай ганса салин хүлһые нэгэ процентээр дээшэлүүлхын тула гүрэнэй национальна олзоһоо 1 миллиард түхэриг нэмэжэ гаргашалагдаха жэшээтэй. Гэхэтэй хамта ажалай бүтээсэ салин хүлһэнэй ургалтые холодоо ахижа ябаха зэргэтэй гээд мэдэнэбди. Үйлэдбэрээ ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ, ажахыгаа саашадань түргөөр хүгжөөхэ шэнэ арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхын тула арад түмэнэй гаргадаг үүсхэл оролдолго улад зоной ажаһуудалай хэмжээ улам дээшэлүүлхэ байһаниинь элитэ.

Орон дотороо бүхы дээрэнь бэшэ, харин область, хизаар, республика бүхэниие, ажахын һалбари бүхэниие, элдэб нютагуудта ажаһуудаг зониие түс түстэнь абажа, материальна байдалайнь хэмжээнэй ямар байһые шэнжэлхэ га…
ла. Тиимэ тодорхойл…
һөөр түсэблэлгын зу…
даагабаринуудые таб…

Ажалшадай ажаһу…
хэм хэмжээе элирүүл…
нуудай олзо оршые…
дорхойлхо хүдэлмэри…
гаалнуудаар хэгдэдэг.

Байгша оной янва…
най республика дотор…
тэдэг, эдеэ хоолой…
тиин инженерно-техни…
рилэгшэдэй, колхоз, с…
гээрэлэй ба элүүрые…
дэлмэрилэгшэдэй, …
болон хүдөө ажахын…
(айл бүлэ бүхэнэй) ол…
жедые шэнжэлгэ түрүү…
жэ байна. Дүй дүр…
хүндэтэй хүдэлмэриш…
гууд бүридхэгшэдөөр…
милогдожо. 25 айл б…
бюджедые нэгэ бүрид…
тэмдэглэнэ.

Айл бүлын оршо, …
хэгшэдэй энэ хүдэлм…
дүүргэлгэдэнь пре…
колхоз, совхозуудай, …
ба эмхи зургаануудай…
шэд тодорхой туһала…
зэргэтэй.

Айл бүлын бюдж…
шэнжэлхэдэ, ажалша…
лин, ондоо олзонь хэд…
ямар хэрэгтэ гаргаша…
тодорхойлхо, хүн зоной…
дэлэй ямар байһаниинь…
хэ болоно.

Шэнжэлэгдэхэ айлну…
шаяа алгадагүй тэмдэ…
бюджедые зүбөөр бүрд…
туһалдаг байдалаь. һай…
бүлын бюджедэй тоо…
зүбөөр тодорхойлогдох…
Юуб гэхэдэ, байһан с…
лэгдэһэн бүлын бюдже…
нэй байдалые зүбөөр…
сэбэлхэ хэрэгтэнь гү…
нуудта туһалха байна.

Бюджедээ шэнжэлүүл…
лагдаһан айлнууд үд…
оршо, гарһые нарин…
дэглэжэ, совет хүнүүд…
ри баян дэлгэр болохы…
түрынгөө саг үргэлжэ…
рал оролдолгодо халуун…
ха байха гэжэ найдаг…

Н. …

Буряад…

Статуправлениин…

таһагай…

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ГДР

БЕРЛИН. (ТАСС). Германиин Демократическа Республика Польшын Арадай Республика хоёрой хоорондохи экономическа харилсаа холбоонууд амжалтатайгаар хүгжэжэ байнхай. 1966—1970 онуудта бэелүүлэгдэхэ ёһотой худалдаа наймаанай талаар удаан болзорой хэлсээн энэ харилсаа холбооной үндэһэ һуури болджо үгэнэ. Эд бараа андалдан абаха бүхы хэмжээн үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулбал, 17,5 процентээр ехэ болоо.

Станок бүтээлгын, судна барилгын, химическэ промышленностиин болон полиграфическа машина бүтээлгын талаар эрилэ хүсэеэ хамтадхаха, харилсан тодорхойлхо тухай хэлсээнүүд мүн лэ баталагданхай. Польшын мэргэжэлтэд ГДР-эй хэдэ хэдэн хотонуудта барилгын болон хабсаралгын орёо хүдэлмэринүүдые дүүргэнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА. (ТАСС). Прага хотоһоо душэн километр зайда оршодог Жебрак хотодохи станогуудые бүтээдэг заводой продукци дэлхэйн бусад оронуудта суутай болоһоор ушиншэй. Эндэ бүтээн гаргагдадаг фрезерна ба токарна станогуудай 90 процентнь хари гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг юм.

Станок бүтээдэг түс заводой продукци баруунай оронуудай мэдээжэ фирмэнүүдэй продукцитай амжалтатайгаар мүрысэдэг.

Жебрацка станок бүтээдэг завод социалис байгуулалтын жэлнүүдэй турша соо томо предприяти болотор ургаа. 1946 оноһоо хойшо эндэ продукци үйлэдбэрилгэ 7 дахин нэмээ. Гэхэтэй хамта заводой үйлэдбэриин талмай ехэ болгогдоогүй байһаар. Предприятиин хүдэлмэрилэгшэд станок бүтээхэ дэлхэй дээрэхи эрхим түйлалтануудые шудалан үзэнэ.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Брашовска тракторна заводой конвейерһээ 230 мянгадахи трактор бүтээн гаргагдаба. Энэ ушарынь хараалагдаһан болзорһоо урид болоо. Түс заводой хүдэлмэришэд жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 400 трактор бүтээн гаргаһан гээшэ.

Румыниин 50 мянган трактор мүнөөдөө 50 ороной полинууд дээгүүр хүдэлнэ. Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ ашаглалгада оруулагдаһан Брашовска завод байгша ондо 25 мянган трактор бүтээн гаргаха юм.

БОЛГАРИ

СОФИ. (ТАСС). Болгарида мүнөө нэгэ доро 7150 үхибүүдые эмшэлхэ 157 больница, 1730 үхибүүдэй амарха 11 санатори, үхибүүдые эмшэлхэ зүбшэл үгэдэг 2220 пункт, һургуулинуудай дэргэдэ медицинскэ 430 пункт бии. Үхибүүдэй түсгаар кабинедүүд олоороо эмхидхэгдэжэ, бэеын элүүрые һайжаруулха лагерьнууд орон дотор бүри олошоржо байнхай. Гэхэтэй хамта 1939 ондо Болгарида хэдэ хэдыхэн врач-педиатр, нэгэ доро 200 үхибүүдэй багтаха больница байһан юм гэжэ хэлэлтэй.

ЮГОСЛАВИ

БЕЛГРАД. (ТАСС). Югославиин харгынуудаар «Застава» гэжэ түхэлэй хүнгэн автомобиль бии боложо, автомобильда дуратайшуулай анхаралые ехээр татаа.

Шэнэ автомобиль гоё һайхан түхэл шэнжэтэй. Тэрэ часай туршада 140 километр хүрэтэр хурдаар ябаха, 100 километр зайда 9,5 литр бензин гаргашалха аргатай.

ПОЛЬШО

ВАРШАВА. (ТАСС). Щецин хотодо гурбадахяа нээгдэһэн социалис оронуудай уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ олоной дунда хүндэтэйгөөр хүлеэн абагдаа.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Латвиин ССР-эй, Польшын, Румыниин, Югославиин 41 уран зураашадай 164 уран бүтээлнүүдые харуулһан выставкэдэ ПНР-эй 100 мянган хүн, Баруун Европын оронуудай 1000 гаран турист орожо хараа. Нимэ выставкэ Щециндэ эгээн түрүүшээр 1967 ондо эмхидхэгдэһэн бэлэй.

РОСТОВСКО ОБЛАСТЬ. **Энэ жэлдэ «Комсомолец» совхозойхид таряанай һайн ургаса ургуулба. Агротехническэ болзор соо, һайнаар таригдаһан таряан үбэлэй хүйтэниие, һалхи шуурганиие дабажа гараа.**

Намарай энэ шэниисын гектар бүриһөө 40 центнер хуряагдаха гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): совхозой партийна организациин секретарь Юрий Хорошев, залуу комбайнер Анатолий Пухляков, совхозой директор Федор Титов шэниисын поли дээрэ.

ТАСС-ай фото.

Арадай засагай тогтоогдоһоор 25 жэлэй һайндэр Польшын Арадай Республикада болоно. Энэ гайхамшагта үдэрые Польшын ажалшад амжалтаар угтаа. Жэшээлхэдэ, Котовицка ...ын «Сосновец» уурхайн нүүрһэшэд 26 үдэрэй туршада 91260 тонно шулуу нүүрһэ мал...даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дэлхэйн рекорд тогтооһон шахтёрнууд.

ТАСС-ай ф…

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОБРАЗ ХОРЁОД ОНУУДАЙ БУРЯАД ПОЭЗИДЭ

...нюдэнэй нюдэнинь хёрхо, ...лынь hонор, зүрхэ сэдьхэ-...гтай ужам, хоолойнь хон-...шуу. Буряад арадай аман ...танилсахадаа, ульгэр гү, ...hонор дуунууд соо Вла-...ч Ленинэй гэрэлтэ hай-...той лайралланабди. Арад ...нойрhоо hэрюулhэн Агуу ...гайхамшагта суурханай ...гэр Гэгээн дүлин бүглүү ...хойгоор шурган орохотой ...алша арад зон Ленин баг-...шэвигүүдэй партиие. Совет ...агтажа дуулаа hэн. Үгытэй ...зондо эрхэ сүлөө, золжар-...hан Ленин багшые буряад ...зохёолоо мүн баhа магтан ...байна, мүнөөшье дуулана.

...хүрэ тоггожо,
...зэнай хүбүүн налгайрбал.
...эвай хуули тогтожо,
...нинь налгайрбал.
...норёо аршалhан
...вагондо баяртайбди.
...эриинэ зоноо аршалhан
...нист Ленинлэ баяртайбди.

...зониие социальна болон ...на дарлалтаhаа сүлөөлhэн ...нэй наhа барахала арад ...шаналалаа сэдьхэлэй оёор-...hан байна. Энэ шанала-...гоо бүтүүхэнээр хааяа ...харин дуу зохёожо харуу-...

...ябаhан онгосонимнай
...арилхань харамтай.
...абаhан Ульяновнай
...арилхань харамтай.

...Ленин багшын хэhэн ха-...шье ухаалгүй, хэтэдээ мүн-...нэй захиае үеын үедэ ху-...ууажа ябаха гэhэн удхатай ...ти баhа олоор лайралдана. ...нулаад hандаралашье hаа. ...орол нахүүжэн ...Ленинэй үхөөшье hаа. ...нологэжь залгуужан,— гэжэ ...инь Ленин багшын гэрэлтэ ...раз хүн бүхэнэй зүрхэ сэдь-...гээр халагалаатай. hайн hай-...нэ үргэлжэ байhаар гэжэ ...ли. Ильич тухай шүлэглэмэл ...ахагүй олон. Ажалшадые ...дарлалтаhаа сүлөөлhэн агуу вождь мэтэ ябажа, тэрэнэй заяаhан эрхэ сүлөөгэй тугые дээрэ үргэлсэхые уряална.

Буряад арад аман зохёолдоо Ленин багшые магтан дуулахаhаа гадна, мүн ахамад поэдүүд шүлэгүүдээ зорюулhан байна. Тэдэнэй хэнинь анха түрүүн Ленин тухай шүлэг найруулаа hэм бэ? Поэт Генин-Дарма Нацовай «Ленин багшын магтаал» гэhэн шүлэг «Буряад-Монголой үнэн» газетэдэ 1924 оной октябриин дурганай үлэр толилогдоо hэн. Энэ шүлэг халаа совет буряад поэзиин түрүүшын алхам болоhоншье hаа, автор вождиин тухэл шэнжые, абари зангые hонирхолтойгоор зураглаа бэлэй. Гэбэшье аман зохёолой болон хуушан монголой уран зохёолой нүлөөн энэ лайралдана. Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, шүлэг зохёохо ёhо заншал, онол арга тиихэдэ үшөө хомор байгаа.

Арга шадал түгэсхэhэн
Агаарта ниидэhэн аэроплан.
Арад бүхэниие эзэлhэн
Ашата Ленин багша лэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, түрүүшын хоёр мүр арадай аман зохёолой маягаар бэшэгдэбэшье, hүүлшын хоёр мүрэй удхые бүри хурсадхана. Арадай дуунуудай маягаар зохёогдоhон зэргэсүүлгэ мэтэ болоно. Бүхы шүлэгынь нимэрхүүгээр бэшэгдэнхэй.

Хэрбээ түрүүшын балагтаа тэрэ үеын техникын хүгжэлтэ тухай, аэроплан мэтэ шуран хурдан оньhото машинануудые жолоодохо аргатай болгуулhан агуу вождь В. И. Ленин тухай бэшээ hаа, харин удаадахи балагуудтань хуушан монгол уран зохёолhоо абтаhан эүйлнүүд ородсоно. Манай Буряад орондо хабаатай бэшэ «Монголой уужам тала, арсалан, эрээн гүрөөhэн» гэхэ мэтын юумэн лайралдана. Тиихэдэ буддын шажанай номнолhоо абтаhан «арбан эүгэ» гэхэ мэтын үгүүлэлнүүд бии. Бүхы юумэ хүсэдөөр хэрэглэжэ, В. И. Ленинэй образые тодо хурсаар харуулхые оролдоhон байна. Гадна «Арад бүхэниие эзэлhэн», «Ашата эрдэмые түгэсхэhэн», «Социализмын дунда мандаhан», «Арадай сэдьхэлые буляадаг» гэhэн тодорхойлолнуудые хэрэглэнэ. Энэнь багшын образые эли тодоор харуулхадань туhална. Бадаг бүхэнэйнь hүүлшын хоёр мүр бодото байдалhаа зөтанхай, яhала үнэншэмөөр. Арад зониие гэгээрүүлhэн гайхамшагта багшынгаа үрдэ поэт hүгэдэнэ, нарантай жэшэнэ.

Дээрэ дурсагдаhан шүлэг тэрэ үеын уншагшадай эрилтэдэ түгэс харюусажа шадаа! Тэрэ үеын уншагшад эхэнхидээ hүзэгтэ түрэлхилэйнгөө, зайгуул ламанарай хоёрөө шагнаhан гү, али зүүн урдахи Азиин уран зохёолые хадта мүлтэ мэдэхэ байhан. Тиимэhээ В. И. Ленинине нарантай жэшэн байжа дуунуудые зохёодог hэн.

1926 оной январиин 14-нэй үдэр «Буряад-Монголой үнэн» газетэдэ Д. Мунхын «Ленин» гэhэн шүлэг толилогдобо. Генин-Дарма Нацовай шүлэгтэй жэшээд үзэхэдэ тад ондоо, ёhотой буряад маягтайгаар бэшэгдэнхэй. Гэбэшье гоё hайхан үгэнүүдые хэрэглэжэ шадаагүй, дан лэ сэхээр бэшэhэн байна. Мүн тэрэ оной январиин 26-да «Буряад-Монголой үнэн» газетэ Дамба Дашинимаевай «Ленин нүгшэбэ» гэhэн шүлэг гараа hэн. Ильичэй революционно ажал ябуулга, ажабайдал тухай бэшэхэhээ гадна, Ленин болбол бага арадуудай багша мүн гэжэ тэмдэглэнэ.

Хүдэлмэришэдые ударилагша,
Хүдөөшэдые хүтэлэгшэ
Бага үндэhэтэнэй багша
Владимир Ильич үгы болобош.

Тус шүлэгэй hайн талань юуб гэхэдэ, урдань бэшэгдэhэн шүлэгүүдые hажаагаагүй, онсо өөрын маягтайгаар бэшэhэн байна. Үгэ, мүр бүхэнинь яб гэмээр ябталагданхай, hуури байрадаа оруулагданхай, оройдоо үлүү hэрюу юумэн үгы шахуу. «Арюун тунгалаг ухаата», «Агүү гүнзэгы ухаата» гэхэ мэтын уран гоё, гүн гүнзэгы удхатай үгүүлэлнүүдые тон зүбөөр хэрэглэнэ. Тэрэ үедэ хэрэглэгдэдэг нийтэ-политическэ үгэнүүдые, терминүүдые тааруулан хэрэглэжэ, вождиин образые бүри удхатай болгоно. Гэхэтэй хамта зарим бадагайнь удха hайса ойлгогдоногүй.

1926 оной февралиин 18-най үдэр «Залуу малшан» гэжэ газетэдэ Дамба Дашинимаевай «Багашуулай зорилго» гэhэн шүлэг толилогдоо бэлэй. Хүдөөгэй үхибүүдые городой үхибүүдтэй нүхэсэхыень, коммунизмын хэрэгтэ hурахыень, комсомолой хойноhоо дахан ябахыень поэт уряална.

Багша Владимир Ленинэй
Барагдашагүй hургаалые
Баримталан hурая.

Тухайлхада, поэт тэрэ үедэ Владимир Ильич тухай зохёолнуудые илангаяа олоор бэшэhэн байна.

Поэт Бато Базарон 1926 ондо «Ленинэй дурасхаал» гэhэн шүлэг бэшэжэ, түби дэлхэйн зурганай нэгэ хуби дээрэ Совет засаг байгуулhан Ленин багшые магтан түүрээнэ.

Эбдэршэгүй мүнхэ зам
Эмхитэй hайханаар табиhан юм.

Ленинэй hургаал мүнхэ, хододоо улаабхин дулаэжэ байдаг ошон мэтэ гэжэ поэт hануулна. Ажалша арад зондо үнэн юумэ ойлгуулжа үгэhэн, эрхэ сүлөө, зол жаргал заяаhан Ленин багшын hургаалые залуушуул шудалжа, Ленин шэнги ажаhууха ёhотой гэжэ хэлэнэ.

1929 оной январиин 22-ой үдэр «Бурят-Монгольская правда» газетэдэ поэт Солбонэ Туягай «Ленин» гэжэ шүлэг хэблэгдээ hэн.

Хотонууд, hууринуудта — хатуу бэхеэр —
Хариин түрмын ханын саана
Хүнүүдэй hанаа зүрхэнүүдые
бэрхээр
Коммунар дулаэ Ленин
буляана.

Дээрэ дурсагдаhан поэдүүдhээ гадна Бавасан Абидуев, Геннадий Дугаров, Нима Балбарон, Улзыта Цыбжитов, Д. Ж. Очиржабэ болон олон бусад авторнууд Ленин тухай шүлэгүүдые бэшэhэн юм.

Хорёод онуудта нилээд суурхуулhан поэдүүд тиимэ олон бэшэшье hаа, ленинскэ темээр hонирходог авторнууд олон байhан гэхэ. Иигэжэ манай буряад арад, тэрэнэй түрүү хүбүүд—поэдүүд Ленин багшын гэрэлтэ hайхан образые мүнхэлжэ, тэрээндэ хэтын хэтэдэ дуратай байhанаа шүлэг болон дуунууд соогоо эли бодо харуулаа hэн.

И. КИМ,
Нийтын эрдэмэй институдай
научна хүдэлмэрилэгшэ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

О

Мария Архиповна Нередова Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Мостовая станциин эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн юм. Тэрэнэй станцида дежурлажа байха үедэ энэ станци дээгүүр гараhан поезднууд саг болзортоо замдаа гаргагдажа, арадай ажахыда хэрэгтэй шухала ашаа шэрэдэг юм. Ажалдаа hайн амжалта туйлаhан Мария Архиповна коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь Мария Архиповна Нередовае Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай Соведэй депутадаар hунгаhан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. А. Нередова.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн Виктор Павлович Степанов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

„НАРАНhАА ГЭРЭЛТЭЙХЭН...“

...Ленинэй дүрые зохёол доторхые оролдоогүй искусст-...дэлмэрилэгшэ манай Совет ...алюхогүй байха. Нээрээшье ...дуурлашэ гү, али компози-...шан бүхэнэй эгээл нангин ...сэдьхэлэйнь баяр, hай-...лаэл энэ хүндэ түбхын ту-...лагдадаг бэшэ гү? «В. И. ...гэжэ М. Горькиин очерк, ...на курантнууд» гэжэ Н. По-...дужэг, «Ленин Октябрьда» ...кинофильм, В. Мурадели-н ...» гэжэ опера, Н. Жуковай ...—тоолохо болоо hаа. Ле-...ын образ харуулhан искусс-...алиэ бүтээлнүүд угаа олон

...Буряадта В. И. Ленинэй ...най ба композиторнуудай ...соо илангаяа hайнаар ха-...hан байдаг. Эдэ дуунууд ...тай үнэн сэхэ, хурса угта-...hонор аад, ульгам аялгаhаа ...«Ленинэй ашаар», «Ми-...на», «Январиин хорин нэ-...рэнhээ гэрэлтэйхэн» гэхэ ...дуудые мэдэхэгүй буряад гэ-...гүй гэхэдэ алдуу болохогүй. ...Мүн «Ленинээ, партияа магт...» гэжэ гушаад онуудhаа ...мүнөө хүрэтэр таhалгаряа-...лагдадаг дуу hаная. Энэ дуу-...инь ехэ, аянгань доррюун, ...байhан зондо хүсэ, зориг ...Гадна аялтаараа ородой ...ново ба совет граждан те-...лэрhэн дуунуудтай холбоо-...тор. Иимэ дуунуудые А. Бар-...Генинов, А. Халбаев гэгшэ ...олоор бэшэhэн байха юм. ...Д. Аюшеев, Ж. Батуев, ...Б. Ямпилов болон Буряадта ...ажаллаhан Н. Бер-...В. Морошкин, Н. Тихонов ...ленинскэ темэдэ бэшэ-...дуунууд олондо мэдээжэ. ...табяад онуудай үеэр буряад дуунай хүгжэм элитэ ехээр хүгжэhэн байна. Энэл үедэ тэрэнэй темэнь үргэн, удхань гүнзэгы, дэлисэнь ехэ болоо. Эб найрамдал хамгаалха, коммунис ажал дэлгэрүүлхэ гэхэ мэтэ граждан темэнүүдтэ шэнэ дуунууд мүн лэ олошорhон байна. В. И. Ленин тухай дуунууд гүнзэгы, hүр жабхалантай удхатай болоо. Тиимэ нэгэ дуунай жэшээ дурдая. Буряад совет литературын үндэhэ hуури табигшадай нэгэн Х. Н. Намсараевай үгэдэ Б. Ямпилов булта-нда мэдээжэ «Ленин тухай дуунай» хүгжэм зохёоhон юм. Энэ болбол гимнэнүү аянгаар бэшэгдэhэн. Тиимэ байбашье, булта-нда эли буряад арадай дуунуудай аялгаhаа үндэhэтэй. Иимэ болохолооро тус дуун арад олоной дунда үргэнөөр тараhан, имагтал арадай дуун болошо дэлгэршэhэн байна.

Ленин тухай олон hайн дуунуудай дундаhаа Д. Аюшеевай «Ленин тухай дуун» мүн лэ үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Тус дуунай үгэнүүдыень Ц-Ж. Жимбиев бэшэhэн юм. Энэ дууе олон хүнhөө бүридэhэн хоор дууладаг. Эпическэ удхөө оперонуудые бэшэhэн Д. Аюшеевай «Ленин тухай дуун» айхабтар дэлисэ ехэтэй, hүр жабхалантайгаар бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Тиимэhээ профессиональна дуушадай, ансамбльнин хоорой бэелүүлхэдэ таарамжатай юм. Энэ дууе шагнаhан хүн бүхэн зүрхэ сэдьхэлдээ зориг баларуулдаг. Илангаяа дэбталтынь үедэ «Ленин!» гэжэ олон хүнэй шангаар, сохилто ехэтэйгээр дэбтэхэдэнь багшын образые, хэhэн хэрэгэйнь удха шанарые ойлгохоло, бэедээ бүхөөр халуун абахала туhалдаг байна.

Иимэ янза бүриин шэнжэтэй олон ондоо дуунуудые hүүлэй үеын залуу композиторнуудшье бэшэнэ. Тэдэ хэд бэ гэбэл, А. Андреев, Г. Дашпилов, С. Манжигеев, Б. Цырендашиев, Ч. Павлов, Г. Батуева, Ю. Ирдынеев, К. Раднаев болоно. Эдэнэр элдэб олон ирагуу дуунуудай хажуугаар патриотическа темэдэ ехэ бэшэдэг, тэдэнэй энэ эдэбхи үүсхэл ехэ hайн гээшэ. Жэшээнь, залуу композитор Ю. Ирдынеев «Ленин багшаяа магтанабди» гэжэ яhала hонирхолтой дуу бэшээ. Тус дуун үндэhэн буряад аянгатай, тиигэбэшье гүйсэдхэгдэхэ хэлбэриингээ талаар 20—30-аад онуудай үеын дайшалхы патриотическа темэдэ бэшэгдэhэн дуунуудта дүтэрхы байна. Харин Базар Цырендашиев «Ленин тухай дуу» зохёожо, граждан темэдэшье хабаатай дуунуудые бэшэжэ шадаха бэлигтэй байhанаа харуулаа. Тэрэнэй hайхан дуунуудайнь онсо ирагуу маяг энэ шэнэ дуундашье элеэр үзэгдэнэ. Үе сагай эрилтые, хүнэй сэдьхэл хангама уянгата дуунуудтаа адли арадай дунда үргэнөөр дэлгэрмэ граждан дуунуудые залуу композитор бэшэхэ байха гэжэ найдамаар.

Гадна ород композиторнууд В. Маймескул, А. Попов, С. Ряузов гэгшэд яhала олон дуунуудые ленинскэ темэдэ бэшэhэн юм.

Иигэжэ тон hүүлэй үе болотор ленинскэ темэ буряад хүгжэмдэ имагтал дуунда бээ олоhон байна. Харин хүгжэмэй ехэ зохёолнуудта тэрэ оройдоо үгы шахуу байhан. Б. Ямпиловай 1953 ондо бэшэhэн «Баян хизаар» гэжэ сюитын түтэсхэл Ленинэй соло магтаhан хүгжэмөөр дүүрэдэг hэн. Тиигээшьегүй аргагүй. Сюитэ гол түлэб имагтал Совет засагай үедэ сэсэглэн hалбарhан hайхан хизаар тухай хөөрэнэ бшуу. Элэ бүгэдэ Ленин багшын хэрэгэй бэелэл мүн. Тиимэhээ сюитэ бүлтэдээ ленинскэ темэдэ бэшэгдэhэн гэхэдэшье алдуу болохогүй. Б. Ямпилов hаяхан «Ленин-Баатар» гэhэн кантата бэшээ. Энэ зохёолоо композитор В. И. Ленинэй 100 наhа гүйсэhэнэй ойдо зорюулна. «Ленин-Баатарые» хоор, дуушан, оркестр гурбанай зэргэ гүйсэдхэхэдэ гайхамшаг hүртэй байдаг. Энэ hүр жабхалангынь В. И. Ленинэй образые эли тодо болгожо үгэдэг байна.

hүүлэй үеын хүгжэмэй ехэ зохёолнууд соohoo залуу композитор А. Андреевай «Ленин» гэжэ симфоническа ульгэр онсо тэмдэглэмээр. Энэмнай буряад хүгжэмдэ шэнэ жанр мүн. Композитор А. Тороевой «Ленин-багша» гэжэ мэдээжэ ульгэрэй удхаар хүгжэмэй зохёол бэшэхэдээ, буряад арадайнгаа аман үгын зохёол, эртэ урдын дуунуудай аялга, ульгэршэдэй түүрээлгэ, дуушадай дуулалга гэхэ мэтын жэшээнүүдые үргэнөөр хэрэглэжэ, ахитэй hүүлтэй, дүүрэhэн удхатай hонин зохёол бүтээhэн байна. Илангаяа тус зохёолые симфоническа оркестрэй гүйсэдхэжэ байхада, мэнэ мэнэ болоод лэ бүhэтэй дуушанай (баритон) Тороевой ульгэрэй үгөөр дуулаад абахадань, Ленинэй образ бүри эли болохо юм.

Иимэ шэнэ туршалгануудые Буряадаймнай композиторнууд мүн саашадаашье бэшэхэ байха гэжэ найдахаар. Жэшээнь, композитор Д. Аюшеев Ленин тухай романснуудай үлхөө зохёожо дүүргэхэсээ байна. Тэдэнь «Вождиин бага наhан», «Бидэ ондоо замаар зорихобди», «Шушенское» гэhэн нэрэнүүдтэй. Ганцахан эдээгээрнь болохоло ямархан гүнзэгы удхатай зохёолой бэшэгдэжэ байhаниинь эли болоно ёhотой.

Буряадай композиторнууд хүсэтэй. Тэдэнэй дунда мэргэжэлээ олоhон наhатайшуулшье, бэлиг түгэлдэр залуушуулшье бии. Энэ хоёр хүсэнэй дундаhаа В. И. Ленинэй ойн баярые угтуулан, хүгжэмэй эрхим зохёолнууд үшөө олон мүндэлхэ байха гэжэ найдамаар.

О. КУНИЦЫН.

...Г ДЭЭРЭ: «МОССОВЕ... ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ В. И. ...ИН ҮГЭ ХЭЛЭНЭ» ГЭ-... УРАН ЗУРААША ...ЬИНЭЙ ЗУРАГ.

ТАСС-ай фотохронико.

СААШАДААШЬЕ ХҮГЖЭХЭНЬ БАТА НАЙДАМТАЙ

«Совет засагай түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ В. И. Ленин соёл гэгээрэлэй гуламтануудые болохо библиотекэнүүдые олошоруулха, хүгжөөхэ хэрэгтэ тусгаар анхаралаа хандуулдаг hэн», — гэжэ Н. К. Крупская багша тухай дурасхаалнууд соогоо бэшэhэн байдаг. Тэрэнэйнь ашаар, мүн Коммунис партиин, Совет правительствын үдэр бүриин оролдолгын хүсөөр манай Совет орондо нийтын библиотекэнүүд олошоронхой, энэ талаар дэлхэй дээрэ түрүү hуури эзэлээ юм. Орон доторхи библиотечнэ хүдэлмэриин яажа хүгжэhые манай Буряадай республикын жэшээ дээрэ хаража болоно.

Революциин урда тээ Буряадта оройдоол 4 нийтын библиотекэ байгаа. Тэдэнэр Дээдэ-Үдэдэ, Троицкосавскда, Баргажанда, Селенгинскдэ оршодог hэн. Эдэ библиотекэнүүд, үнинэй врач нүхэр Танскиин бэшэhэнэй ёhоор, үсөөхэн хүнүүдые, ехэнхидээ баян угсаатанай түлөөлэгшэнэрые хангадаг байгаа. Энэ байдал революциин hүүлээр, илангаяа Буряадай Автономито Республикын тогтоhоной hүүлээр (1923 он), үндэhөөрөө хубилжа, hайжарhан гээшэ. 1917 онhоо 1923 он болотор нютагуудай партийна, профсоюзай организацинуудай эдэбхи үүсхэлэй ашаар шэнэ 6 библиотекэ хүдэлжэ эхилhэн юм. Харин Буряадай республикын тогтоhоной hүүлээр жэл болоод байхада, библиотекэнүүд 49 болоо. Энэ үедэ республикын библиотекэнүүд ородhоо оршуулагдаhан номуудаар хангагдадаг hэн. Хорёод, гушаад онуудта уншалгын гэрнүүдтэ, улаан hэеы гэрнүүдтэ К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. Ленинэй зохёолнуудые уншажа болохо байгаа. Гадна түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ байhан буряад совет литературын түлөөлэгшэд Х. Намсараевай, М. Саридагай, Б. Барадинай, Н. Балданогой рассказуудай, зүжэгүүдэй суглуулбаринууд уншагшадай гарта имагтал улаан гэрнүүдээр дамжажа ородог болоhон юм. Забайкалида гэгээрэлэй хүдэлмэри олон жэлдэ ябуулhан М. Н. Пашинай «Хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие яажа эмхидхэхэ ёhотойб» гэhэн ном, мүн «Уншалгын гэрэй ажал», «Буряад эхэнэртэ туhаламжа» гэhэн брошюранууд хэблэгдэжэ, тэрэ үеын гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ туhа хүргэhэн байха юм. Изба-ч гээшэ гушаад оной үедэ хүдөөгэй эгээл эрдэмтэй хүн, үзэг бэшэгтэ хүн зониие hургагша, партиин политикые арад зоной дунда нэбтэрүүлэгшэ ябаа. Имагтал тэдэнэй оролдолго аншаа хүсөөр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ Буряадай республикын библиотекэнүүд 236 болоhон байгаа. Тэрээндэнь 482,2 мянган ном тоологдодог hэн. Жэшээнь, М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ тиихэдэ 7000 уншагшатай бэлэй. Тэрэнэй уншагша бүхэниинь жэл соо 21,1 ном абаhан байха юм.

Гэхэтэй хамта, библиотекэнүүдэй ажал хүдэлмэри дайнай үеын жэлнүүдтэ улам аршадаа. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ уншаха номыень зонло үгэхэhөө гадна, элдэб выставкэнүүдые эмхидхэдэг, дайшалхы патриотическа темэдэ хөөрэлдөөнүүдые олоор үнгэргэдэг болоо. «Совет гүрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд», «Буряадай хүбүүд фронт дээрэ», «Дайсанай газартахи партизанска хүдэлөөн», «Фашизмтай тэмсэлгэ — арад бүгэдын уялга» гэхэ мэтэ хөөрэлдөөнүүд болон лекцинүүдтэ зоншье олоороо ябадаг hэн. Оролдосотой ажалаараа ульгэр жэшээ харуулhан соёлой гуламтануудай дундаhаа Түгнын хүдөөгэй библиотекэ тэрэ үедэ илангаяа шалгардаг байгаа. Ленинэй ордено мэргэн буудагша Цырендаши Доржиевай нютагайхид баатар хүбүүнэйнгөө габьяа тухай бэшэгдэhэн газетэнүүдые библиотекэдээ сугларжа уншадаг, хөөрэлдэдэг, ёhотой ажалаараа шалгардаг hэн.

1958 ондо тэндэхи Шэнэ-Заганай хүдөөгэй библиотекэ Бүхэроссийска харалгануудта эдэбхитэйгээр хабаадажа, hайн ажалаараа «РСФСР-эй эрхим библиотекэ» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Иимэ эрхим библиотекэнүүд республика доторнай олон бэлэй. Тэдэнэй тоо тэрэ жэлнүүдтэ 1000 хүрөөд байгаа. Хүдөөгэй нютагай Соведүүд бүхэн өөрын харьяата библиотекэнүүдтэй болоо. Гадна 1 республиканска, 24 аймагай, 10 городской, 23 хүүгэдэй ба хүдөөгэй 198 библиотекэ гүрэнэй гаргашаар эгээл эрхим hайн номуудаар, хүдэлмэрилэгшэдөөр, түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай байгаа юм.

Харин мүнөө Буряадаймнай республикада 1178 библиотекэ хүдэлжэ байна. Тэдэнь тус тустаа 6 миллион хэhэгhээ доошо бэшэ номтой. Зариманиинь бүришье олон номтой. Библиотекэнүүд hайн гэрнүүдтэ оронхой, эрдэм номтой мэргэжэлтэдээр хангагданхай. Тэдэнэй дунда БурАССР-ай культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэд А. Г. Стрекаловская, Н. Н. Козулина, З. Н. Иванова мэтэ эрхим хүдэлмэрилэгшэд олон юм. 1967 ондо библиотекарьнууд Е. К. Брун «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, Д. Э. Раднаева, Н. Н. Байбородина, В. Н. Балдаева «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаhан юм. Эдэ ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые залуушуул саг үргэлжэ шудалжа байхаhаа гадна, Зүүн Сибириин культурын институдта, Улаан-Үдын соёл сурталай hургуулида эрдэмээ дээшэлүүлдэг. Тиигэжэ республиканска, городской, аймагуудай түбэй библиотекэнүүд дээдэ ба дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдээр түгэс хангагдаа. Мүн зарим аймагууд, жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй, өөрын тусхай hургуули дүүргэhэн мэргэжэлтэдтэй болоно байнхай.

Буряадаймнай республикын хото, хүдөөгэй библиотекэнүүд мүнөө сагай соёл сурталай бодото гуламтанууд гээшэ. Тэндэ дайшалхы революционно, патриотическа хүмүүжүүлгэ залуушуулай дунда ябуулха бүхы арга боломжонууд бэлдэгдэнхэй. Элдэб шэнэ ёhо заншалнууд нэбтэрүүлэгдэдэг, уншагшадай конференцинүүдhээ гадна, ажабайдалай, уласхоорондын, гүрэн түрын байдалаар лекцинүүд үнгэргэгдэдэг. Энэ бүхы ажал хүдэлмэри илангаяа эдэ үдэрнүүдтэ, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе угтуулан, улам ехэ дэлисэ абаад ябана.

Буряадаймнай соёл сурталай гуламтанууд болохо библиотекэнүүдэй хүдэлмэриин саашадаашье улам хүгжэхэнь бата найдамтай.

А. ЮМОЖАПОВ.

ШЭНЭ ЗОХЁОЛНУУДҺАА

Буряадай залуу поэт Мэлс Самбуев 1967 оной зун Таймырай хахад арал дээгүүр аяншалжа ерээ. Энэ нютагай ненец, нганасан, долган, эвенк болон бусад олон яһатан арадууд национальна округ болон хамтаржа, эбтэй эетэй, золтой жаргалтайгаар ажаһуудаг. Таймырай хахад аралай тосхонуудта, хотонуудта ородууд, украинецууд, татарнууд, мүн баһа буряадууд ажаллажа байдаг.

Таймырай округой түб хото Дудинкада манай буряад нютагһаа уг гарбалтай Гүр-Доржо Данжиевтай уулзажа танилсаа һэн. Гүр-Доржо һайн дураараа Таймырта ерэжэ, эндэхи шэрүүн уларилтай байгаалиие «дулаан» болголсохын түлөө, урдань сүлэлгын газар байһан дайдые сэсэрлигэй орон болголсохын түлөө эршэ зоригоо гамнангүй ажаллажа байнхай. Гүр-Доржо олон нүхэдтэй. Нүхэдэйнь дунда ород, буряад, татар, ненец, эвенкнүүд бии. Гүр-Доржо Совет ороной олон яһатан арадуудай хани барисаанай гайхамшаг хүсые эндэл, аяар холын Таймырта бэеэрээ, сэдьхэлээрээ мэдэрээ.

«Таймыр» гэжэ поэмын гол темэнь совет арадуудай эбдэршэгүй мүнхэ хани барисаан болоно. Тус зохёолдоо Таймырай үнгэрһэн саг, мүнөөдэр тухайнь, эндэхи нютаг зоной ажабайдал, ажал хэрэгүүд тухай бэшэхэһээ гадна, үе саг тухайгаа өөрынгөө һанамжые хэлэһэн байна.

Поэдэй «Таймыр» гэжэ шэнэ номһоо нэгэ бүлэг уншагшадай анхаралда табинабди.

Мэлс САМБУЕВ

ХАМАГ ЮУМЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ХАРЮУСАЛГАТАЙБДИ

Хабатай Лаптевтанай далайн
Хабсагайн эрмэг дээрэ
Хүүгэдтэл аашатай долгитон
Хүүсэ шагнан һуунаб.
Эхымни һүнтэй үгтэһэн
Энхэ харюусалга тухай
Эсэслэн бодолготохо саг
Эгсэ тулажа ерэбэ.
Мартагдаһан эртын сагта
Мамонтын орон байтараа,
Мүльһэтэн хүрэһэн тундрын
Мүнхэ хүйтэн һудаһанда
Бусалма халуун ажамидаралай
Бурьялан урдахын түлөөдэ
Бүхөөрэг түбиин урда
Бүгэдэ бидэ харюусахабди.
Гэрэлтэ Микеланджелын*
Гэнжэһээ мултарһан
«Боголой»*
Гараһаа сүлөөтэй бидэндэ
Гараа һарбайхынь түлөөдэ
Хүрьһэтэ газарта түрэһэн
Хүн бүхэнэй наһые
Хамагһаа үлүүгээр сэгнэн,
Хамгаалха, хайрлаха ёһотойбди.
Аабагар жаахан үетэнэй
Аажам нойрсохын түлөөдэ
Аймаг, гүрэн бүхэндэ
Тайбан байдал бэхилжэ,
Мүнхэ һайхан жаргалтай
Мүшэтэ Туг дэлхэйн
Магнай дээрэ далбуулха
Манай нангин уялга!
Хуулиин эрхэгүй негрнүүдэй
Хуби заяагаа хараажа,
Хомхой баяд, ноёдой
Холбоото Штадуудһаа
Гуйлта, хайра эрижэ,
Гуйраншалхагүйн түлөөдэ
Газар дэлхэй дээрээ
Гансал тэмсэхэ эрхэтэйбди.
Манхеттен* дээрэ яларһан
Малагар сагаан һарын
Мүнхэ инаг дуранда
Мүшэтэ гэрэлээ заяажа.
Шэнэ Орлеанай* ёһотой
Шэнэ болохын түлөөдэ
Шиидамта мундуу үедэ
Шиидэжэ харюусаха хэрэгтэн.
Холо боложо байһан
Холбоо ехэ байлдаанда
Хабаадан орожо тэмсэнгүй
Хара амяа хаража,
Һаргама наратай нютагтаа
Һамга, хүүгэдэйнгээ дэргэдэ
Һанаа амар ябаал һаа,
Һэнзаани дүүрэн байхагүй.
Микис Теодорайкисай*
Миһэрэл, гунигтал бэшэ,
Мэсэтэ байлдаанда шалгарһан
Мэргэн зэбсэгтэл хүгжэмэй
Эрхим залнууд соогуур,
Элладын* зүрхэн соогуур
Эршэдэн зэдэлхын түлөөдэ
Эрхэ, харюусалгамнай ехэ!
«Аппассионатаһаа»* мултаран
гараһан
Асари тэмсэлэй долгид
Арьяатан дайсанай хэрэмые
Абалан бутара сохижо.
Бастилиин ханын дэргэдэ
Баярай хашхараан һэргэн,
Бумбэрсэгые доһолгохынь
түлөөдэ
Бүгэдэ бидэ харюусалгатайбди.
Бетховеной* ажаһууһан
Берлинэй хотируу үйлсэдэ
Балшар жаахан хүүгэдэй
Барилгашад болоод наадажа,
Үргэн Рейнэй* дахинаа
Үхэлтэ дайнай утаанһаа
Үнгэеэ хубилгахагүйн түлөөдэ
Үнэхөөр харюусаха ёһотойбди.
Энхэ тайбан сагай
Элдин намжаа сэсэрлигтэ
Эхин дураяа золгоһон
Эдир залуу хоёрой
Хурим дээрэ Венын*
Хуушан үеын вальсые
Хатаран сэнгэхынь түлөөдэ
Хамта бидэ харюусахабди.
Аймаг зонойнгоо омогорхол
Айл бүлэ байтараа
Атаа жүтөөнһөө боложо,
Алгасан һалаһан хоёрто
Гэр бүлынь эбдэһэн
Гэмшэлтэ ушарынь ойлгуулжа,
Гар гарынь барилсуулха
Гансал бидэнэй зорилго!
Аһан һайнаар баригдаадүй
Алаг, эреэн дэлхэйн
Алишье хизаарта түрэһэн
Ажалша, хүдэлмэришэ
хүнүүдэй
Хооһон бэшэ, садхалан
Хоолтой байхынь түлөөдэ
Хатуу энэ үе сагта
Харюусаха уялгатай болонобди.
Зургаан хубита дэлхэйнгээ
Зургаан дэльбэтэ сэсэгтэл
Золой хүрьһэн сооһоо
Зохид һайнаар ургажа,
Наранай элшэ тээшэ
Набша намаагаа дэлгээн,
Надхан һалбархынь түлөөдэ
Наһаараа бидэ харюусахабди.
Уг гарбал, үмсэ зөөрнин,
Угсаатан яһанай илгаагүй
Улад зоннние харан,
Уяран ехээр баясажа,
Дууһашагүй элбэг жаргалаа
Дуудан асаржа ерэхэ
Дуулим Ерээдүйн урда
Дууһан бидэ харюусалгатайбди!

* Микеланджело (1475—1564) — Италиин агуу ехэ скульптор, уран зураашан.
* «Гэнжэлэгдэһэн богоол» — Микеланджелын гайхамшагта скульптура.
* Манхеттен — Нью-Йоркын центр.
* Шэнэ Орлеан — США-гай хото.
* Микис Теодорайкис — Грециин композитор, революционер.
* Эллада — Грецидэхи хадын нэрэ.
* Аппассионата — Бетховеной соната.
* Бетховен (1770—1827) — агуу ехэ немец композитор.
* Рейн — Германидахи мүрэнэй нэрэ
* Вена — Австриин ниислэл хото

Американ космонавт Э. Олдрин Һарын нюруу дээрэ.

ТАСС-ай фото (Фототелеграфаар абтаба).

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикын колхоз болон совхозуудта үбһэ хуряалгын ябаса тухай материалнууд. «Кабанскынхид үнжагайрһаар» гэһэн А. Ефремовой корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ажалай гвардеецүүд» гэһэн гаршаг доро фотоинформаци. Түрэл орон доторнай. «Советскэ гудамжын нэгэ гэртэ» гэһэн репортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: В. И. Ленин тухай Н. К. Крупскаягай дурасхаал. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Эндэ атомна электростанцинууд бүтээгдэнэ» гэһэн Курчатовай нэрэмжэтэ институдһаа репортаж. Уласхоорондын VI кинофестиваль дээрэһээ абтаһан материалнууд. Соносхолнууд.

КОСМОНАВТНУУД ГАЗАР ТЭЭШЭЭ БУСАЖА ЯБАНА

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). «Апполон-11» гэжэ замбуулинай онгосо Газар тээшээ бусажа ябана.

Һарын кабинын гол блогтойгоо залгалдаһанай һүүлээр командна таһалгаһаа һарын тооһо арилгахын тула кислород үгтэһэн байна. Космонавтнуудай скафандрнуудһаа, һарын хүрьһэтэй контейнернүүдһээ болон Газар дээрэ абаашагдаха бусад хэрэгсэлнүүдһээ һарын тооһо арилгахын тула Коллинз люгээ нээжэ, Армстронгдо пылесос үгоо.

Тэрэнэй һүүлээр Армстронг Олдрин хоёр гол блогтоо оробо. Удаань һарын кабина блогһоо һалгаагдаа.

Армстронг Олдрин хоёр гол блок соо ороһоор һуужа амарха байһанаа сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ. (Һарын кабина соо үргэлжэ хүл дээрээ зогсохо баатай болоо, юундэб гэхэдэ, шэгнүүр ба һүүри бага болгохын түлөө креслэгүй хэгдэһэн).

«Апполон-11» онгосын һарын саада талада ниидэжэ ябаха үедэ июлиин 22-то Москвагай сагаар 7 час 56 минутада космонавтнууд 149 секундын туршада маршева двигатель хүдэлгэжэ, онгосонь Газар тээшэ ниидэхэ замдаа гараа.

Июлиин 22-ой үглөөгүүр 10 часай туршада космонавтнуудай амарха саг эхилээ. Һүниндөө онгосын Газар тээшээ бусажа ябаха замынь хубилгагдахаһар хараалагданхай.

Һарын кабинын һарын нюрууһаа гараһанһаа хойшо 21 сүүдхын туршада, августын 12 болотор космонавтнууд карантинда гэжэ тоологдохо. Олдриной мэдээсэһэнэй ёһоор, һарын хүрьһэн шиигтэй нойтон шэнгеэр үзэгдөө.

Июлиин 24-дэ Москвагай сагаар 10 час 51 минутада «Апполон-11» гэжэ онгосо Номгон далай дээрэ буухаар хүлеэгдэнэ.

СПОРТ

ПРОФСОЮЗУУДАЙ СПАРТАКИАДА ТҮГЭС

Профсоюзуудай Алас-Дурна зүгэй зонын спартакиада һаяхан Владивосток хотын «Динамо» стадион дээрэ түгэсэбэ.

Энэ мүрысөөн июлиин 12-то 10 000 метрэй урилдаагаар эхилһэн байгаа. Дурсагдагша зайда манай түлөөлэгшэ Василий Бурага һайн урилдажа ябаһан аад, һүүлшын дүхэригтэ гурбан спортсменһээ гээгдэжэ, фиништэ дүрбэдэхи боложо ерээ һэн. Тиихэдэ Буряадай багшанарай институдай студент Владимир Чанцев 190 сантиметр үндэрые харайжа, гурбадахи һуурида гараа.

100 метрэй хахад финальна урилдаанда 10,9 секунда саг харуулһан Владимир Грехов түгэсхэлэй урилдаанда хабаадалсахадаа. Яхадай АССР-эй спринтер Г. Прима гэгшэдэ гартажа, мүнгэн медальда хүртэбэ. Энэ хадаа залуу спортсменэй ехэ амжалта мүн гээшэ.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр 1500 метртэ эхэнэрнүүдэй урилдаагаар дүүрэһэн байгаа. Эндэ манай түлөөлэгшэд нилээдгүй һайнаар хабаадалсаа. Жэшээлхэдэ, Евдокия Утенкова урилдаанай һүүлшын дүхэригтэ улам эршэмтэйгээр гүйжэ, эгээн түрүүлэн финишэй зурлаае дабаһан байна. Тиихэдээ Е. Утенкова дурсагдагша зайе 4 минута 43,2 секунда саг соо дабажа, Буряадай АССР-эй шэнэ рекорд тогтоогоо. Удаалуулан мүн лэ манай командын гэшүүн, Зүүн-Сибириин технологическа институдай студент басаган Татьяна Ахмиеева фиништэ ерэжэ, хоёрдохи, тиихэдэ Любовь Позднякова дүрбэдэхи һууринуудта гараа.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр Буряадай багшанарай институдай студент Николай Андреев Алас-Дурна зүгэй бэрхэ гүйгөөшэдтэй 800 метртэ урилдахадаа, 1 минута 55,6 секунда саг харуулжа, хоёрдохи һүүри эзэлээ. Удаадахи үдэрнүүдтэ манай командын гэшүүд гансашье медальнуудые олоор «шүүрдээ» бэшэ, мүн Буряадай АССР-эй хэдэн рекорд тогтооһон байна. Эндэ нэн түрүүлэн хүбүүднай 4х100 гэһэн эстафетнэ урилдаанда шалгараа. Тэдэнэр энэ эстафетэдэ республикынгаа рекорд һайжаруулһан байна. Примориин хизаарай спортсменүүд хоёрдохи һуурида хүртөө.

Тиихэдэ басагаднай 4х100 гэһэн эстафетнэ урилдаанда Буряадай АССР-эй рекордые хоёр удаа һайжаруулаа.

Удаань 400 метртэ болоһон эхэнэрнүүдэй урилдаанда 57,0 секунда саг харуулһан Буряадай багшанарай институдай хүдэлмэрилэгшэ Любовь Ли эрхимлэбэ. 5000 метрэй урилдаанда Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй студент Рафис Якупов түрүүлжэ ерээ. Тэрэ 14 минута 44,2 секунда саг харуулжа амжаһан байна. Тэрэшэлэн Рафис Якупов 3000 метрэй дабалтатай урилдаанда мүн лэ шалгараа.

12 метр 12 сантиметртэ ядро түлхиһэн Нина Снопкова гурбадахи һуурида гараа һэн.

Энэ мүрысөөндэ манай хүнгэн атледүүд Хабаровск болон Примориин хизаарай спортсменүүдһээ дутуугүй урилдаха байһанаа үшөө дахин гэршэлбэ. Гэбэшье бидэнэр мүрысөөнэй техническэ зүйлнүүдээр тэдээнһээ гээгдэхэ байбабди. Ушарынь хадаа, убэл... най спортивна сезондо... байха тусхай баазагүй... мнай шалтагаан эндэ... нэ ха юм.

Владивосток хотодо... һэн спартакиадын зүр... тэмсэлэй дүнгөөр ... АССР-эй команда Хаба... лон Примориин хизаар... лэгшэдэй удаа гурбада... да гараба.

Хүдөөгэй спортсмен... даһаа Загарайн аймагай... колхозой команда түр... ээлжэ, профсоюзуудай... на спактакиадада ха... эрхэ олоо. Дунда мэргэ... гуулинуудай түлөөлэг... Улаан-Үдын индустриа... гогическа техникумэй... 2-дохи һуурида гараа.

Тиихэдэ «Забайкале... Буряадай багшанарай ... команданууд үйлэдбэри... дээдэ һургуулинуудай ... вүүд сооһоо тус тустаа ... һуурида хүртэбэ.

В. ТУМАН...
мүрысөөндэ хаба...

ХҮБШЫН ХАРГЫДА.

Ф. СОРОКИНОЙ ф...

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

Калькуттадахи Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин Калькутта хотын Дхарматалла гэжэ нэгэ үйлсэ Ленинэй нэрэмжэтэ болгон хубилгагдаа. «Пэтриот» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Калькутта хотын засагаархид иимэ шиидхэбэри баталан абаа.

Патриодуудай добтолго

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд (НВСО) зэрхэг түримхэйшүүлдэ шанга сохилтонуудые хэжэ үргэлжэлһөөр. ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, шоссе дээгүүр ябаһан дайсанай колонноодо патриодууд июлиин 17-до добтолоо. Сэрэгэй 57 машина, дайсанай олон солдат ба офицерые тэдэнэр бута сохёо. Энэ колонноодо туһалхала гараһан 7 вертолёт унагаагдаа.

Тхыатхиен провинциин баруун талада июлиин 16—17-до болоһон байлдаанай үедэ дайсанай 130 солдат ба офицер алуулаа. 6 танк үгы хэгдээ.

Тагнуулай бааза усадхагдаба

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Пакистанай правительствын тусхай түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, Пешеварай Бадабертэхи американ бааза усадхагдаа. Энэ бааза Советскэ Союз доторхи радиотелефонно хөөрэлдөөнүүдые шагнаха ба тагнуулай бусад зорилготойгоор эмхидхэгдэһэн юм. Иимэ бааза байгуулха тухай США Пакистан хоёрой хоорондохи хэлсээн 10 жэлээр баталагдаһан байгаа. Энэ болзорой дүүрэмсээр тэрэниие һунаахын тухай США-гай хэды гуйгаашье һаань, энэ хэлсээе һунаахаһаа Пакистан арсаба.

Баазын бүхы түхеэрэлгэнүүд задалагдажа, ойрын сагаар Пакистанһаа гаргагдаха гээд правительствын түлөөлэгшэ мүн лэ мэдүүлээ.

Мозамбигай эрхэ сүлөөгэй түлөө

ДАКАР. (ТАСС). «Табан жэлэй турша соо эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө манай арадай ябуулдаг тэмсэл мүнөө дээрээ бүри ехэ дэлисэтэй болоо» гэжэ Мозамбигые сүлөөлхэ фронтын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн (ФРЕЛИМО) Марселину Душ Сантуш эндэ мэдүүлээ.

Энэ сагай хугасаа соо бидэнэр ехэ амжалта туйлаабди: Мозамбигай табанай нэгэ хубинь сүлөөлэгдөө, Фрелимогой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоо 10 мянган хүн хүрэтэрөө үргаа гэжэ Душ Сантуш тэмдэглэбэ.

ВАРШАВАДА СЭРЭГЭЙ ПАРАД БОЛОБО

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын Арадай Республикын 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Польшын сэрэгэй частьнуудай ехэ парад июлиин 22-то эндэ болоо.

Соёлой ордоной урда таладахи нарадуудай талмай Польшын сагаа-улаан, улаан тугуудаар, транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Ордоной наада талаадань «Социализм мандаха болтогой, илан мандахашье!» гэһэн лозунг харагдана.

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин, Польшын гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, Сеймэй депутадууд, Арадай нэгэдэлэй фронтын, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл эндэ ерээ. ПНР-эй ойн баярай һайндэрлэлгэдэ ерэһэн хари гүрэнүүдэй айлшад, дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшонор мүн лэ эндэ байлсаба.

Үглөөнэй 10 час. ПНР-эй Национальна оборонын министр генерал Брони В. Ярузельский парадые командалагшаһаа рапорт үгтан абаад, талмай дээрэ жэрылдэн зогсоогдоһон сэрэгшэдые һайндэрөөр амаршалба. Тэрэнэй һүүлээр сэрэгшэд талмай дээгүүр гаража үнгэрөө.

Эквадорой коммунистнууд дэмжэнэ

ГУАЯКИЛЬ. (ТАСС). Эквадорой коммунистнууд коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бүрин һайшаана, дэмжэнэ. Ороной провинцинуудай нэгэн — Гуайясай Гуаякиль хотодо хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэһэн коммунистнуудай конференци дээрэ энэ зүблөөндэ Эквадорой делегациин хабаадаһан тухай КНЭ-гэй ЦК-гай генеральна секретарь Педро Саадай элидхэлые һайшаагаа.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэн үнгэргэгдэхэ ёһотой хэмжээ ябуулгануудай тусэбые конференцидэ хабаадагшад мүн лэ дэмжээ.

Хорото муухай зэбсэг тараагшад

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корреспондент В. Чуксеев нигэжэ дамжууба:

«50-яад онуудай эхинһээ Холбоото Штадууд хорото газуудые, химическэ бусад зэбсэгүүдые тэлхэй дээрэхи бүхы шухала пунктнуудтаа нөөсэлжэ захалһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ»,—гэжэ «Санди Стар» гэдэг Вашингтоной газетэ бэшэнэ. Газетын мэдээнэй ёһоор, гранатанууд, артиллериин снарядууд, авиациин бомбонууд болон ракетэнүүдэй тэһэрдэг хубинь эдэ зэбсэгүүдэй тоодо оролсодог байна.

«США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүд нервэ гэмтээдэг газуудай нөөсые гансэ Окинавада баридаг бэшэ» гэжэ химическэ ба бактериологическа зэбсэгүүдэй талаар мэдээжэ мэргэжэлтэ Сейхур Херш мэдүүлбэ. «Нервэ гэмтээдэг газуудай нөөсые Филиппинын арал дээрэ байлгана, эдэ газуудые хэрэглэхээр Филиппинын армиие һурганабди гэжэ һананаб»,— гээд «Вашингтон Пост» газетэдэ интервью үгэхэдөө тэрэ мэдүүлээ.

«Окинавада болоһон ушартай» дашарамдуулан, химическэ болон бактериологическа зэбсэг хилын саана байлгаха асуудалнууд Национальна аюулгүйн советдэ зүбшэн хэлсэгдэхэ гээд тухайлагдана.

Лондондерридэ манифестаци болоо

ЛОНДОН. ТАСС-ай корреспондент А. Дряхлов нигэжэ дамжуулба: Лондондерридэ үнгэрэгшэ неделидэ полицитай тулалдаха үедөө алуулһан Хойто Ирландиин хүдэлмэришэн, 9 үхибүүдэй эсэгэ Сэм Дэвенней гэгшые июлиин 20-до хүдөөлүүлгэ полициин хашалтада эсэргүү Ольстирой хүн зоной дуугай демонстраци болон орьёлоо.

Хүдөөлүүлгэдэ хабаадахаяа 12 мянган хүн хотын үйлсэнүүдтэ гараа. Хүдөөлүүлгэдэ хабаадаһан хүн зон бүхы хото соогуур, хэдэн километртэ дуугай ябажа үнгэрөө.

Хойто Ирландиһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Лондондерридэхи байдал шахардуу шанга байһаар. «Ажалшадай тэмсэл бүри үргэдэжэ байна, тэрэниие хайшан гэжэ хиналтадаа абахые хэншье мэдэнэгүй»,— гэжэ недели бүри гарадаг «Обсервер» газетэ бэшэнэ. Ажалгүйшүүлэй олошоролго, социальна тэгшэ эрхэгүй байдал Хойто Ирландиин хүн зониие, илангаяа залуушуулые эрид шууд ябуулга хэхыень баадханэ гээд тэрэ газетэ тэмдэглэнэ.

Һурагшадта—политическэ болбосорол

ЗАНЗИБАР. (ТАСС). Бидэнэр сүлөөтэ, бэеэ даанхай гүрэн гээшэбди. Тиимэһээ хүнүүдые дарладаг ба мүлжүүлэгшэдтэй оронуудта орходоо, бидэнэр өөрынгөө политикые арад зонһоо нюудаггүйбди гээд Занзибарай президент Абейд Каруме мэдүүлээ. Занзибар болон Пембын һургуулинуудай багшанарай политическэ болбосорол дээшэлүүлхэ гурбан неделиин семинарта хабаадагшадай урда тэрэ үгэ хэлэһэн байна.

Һурагшадые политическэ болбосоролтой болгохо хэрэгтэ Занзибарай правительство шухала улха шанартайда тоолодог гэжэ президент тэмдэглээ. Политическэ мэдэрэл һургуулиин программада тусхай предмет боложо оруулагдаа.

Мартин Лютер... дүү наһа б...

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ... негрнүүдэй хүдэлөөнэй ... лэгшэдэй нэгэн, 38 ... щенник Уильям Кинг ... тамаралгын бассейнэй ... лиин 21-дэ олдоо.

Уильям Кинг — хоёр ... тээ Мемфистэ расист ... алуулһан Мартин Лютер ... рэһэн дүү гээшэ. Тэрэ ... нүүдтэ граждан эрхэ ... түлөө хүдэлөөндэ ехэ ... үргэлжэлүүлэгшэ, тэрэ... ригша байһан юм. ... Кингын саг бусаар наһа... һүүлээр. Уильям Кинг ... байгуулһан «Урда зүгэй ... хүтэлбэрилгын конфере... эмхиин хүтэлбэрилэгшэ... лоһон байгаа.

США-да үндэһэ ... илгаа гаргагшадтай...

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ... ниислэл Колумбуста ... час тогтоогдобо. Штадай... рай захиралтаар полици... национальна гвардиин... тус хотодо ерээ. «Гра... эбдэгшэдтэй» тэмсэхэр... тусхай подразделенинүү... бэлэдхэлтэй болгогдонхо... дай тэмсэлдэ болоһонто... дуулан, засагаархид ими... ралтай хэмжээнүүдые ав...

Йорк (Пенсильвани ... негрнүүдэй хүдэлөөн та... рөө үргэлжэлһөөр. Эндэ ... мендантска час соносхо... лици гушан негрые арест... то дотоор оуудалдаан ... Хэдэн арбаад хүнүүд ... Шархатаһан негр эхэн... тальдо наһа бараһанай ... хотодохи байдал бүри ... шанга болоо.

Лаосто унагаа...

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаос... армиин агаарые хамгаал... нын частьнууд Сиенгкуанг... дээрэ ниидэжэ ябаһан ам... ёр самолёт унагаагаа. Као... Лао агентствын мэдээсэ... ороной сүлөөлэгдэһэн район... унагаагдаһан американ ... дай тоо 1153 болоо.

Редакторай орлогш...
М. Н. НИ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—... приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редак... 82-62. ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—... 63-86. пропаганды и агитации—56-23. промышленно... строительства—61-35. советского строительства и быта—... культуры и школ—60-21. писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05. общественная приёмная—56-62. маш... бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при ... те Министров БурАССР.

Н-02667. Зак. №...